

Tirant lo Blanc conquesta l'escenari

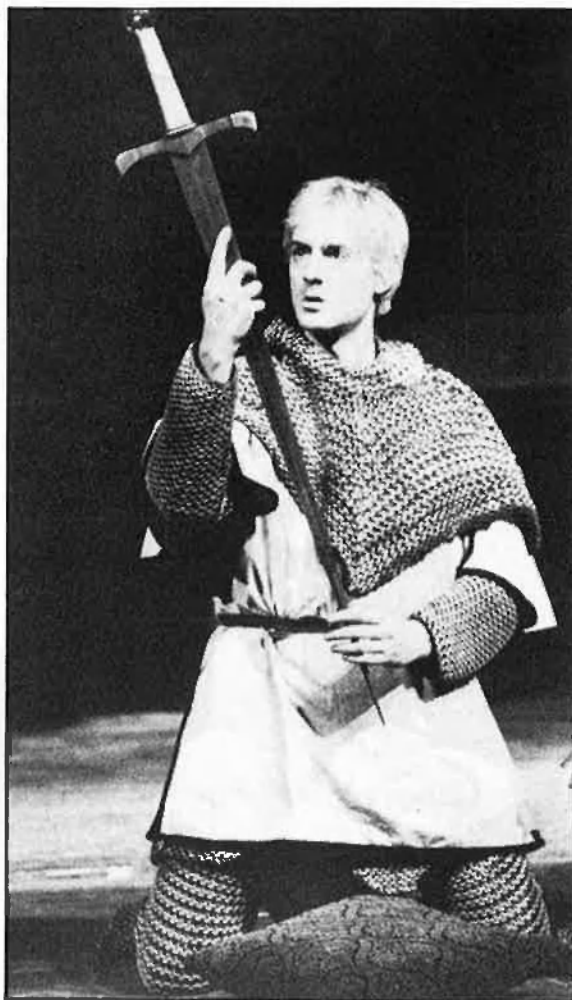
La «Història del virtuós cavaller Tirant lo Blanc» s'estrena divendres 12 al Teatre Romea. Adaptada per Josep Maria Benet i Jornet, l'obra està dirigida pel polonès Pawel Rouba i és la primera coproducció dels centres dramàtics de les generalitats valenciana i catalana.

Carles Singla

Una dama medieval, perfectament abillada, parla pel telèfon públic del vestíbul del teatre Romea i la seva indumentària, de vellut i tons suaus, contrasta amb el plàstic verd de l'aparell. La platea té un aspecte fantasmal amb totes les butaques cobertes i, a l'escenari, els tècnics d'il·luminació s'afanyen a acabar la feina abans de l'assaig. A una veu que pregunta «¿s'ha d'agranar l'escenari?» responen que sí, i de pressa, «que falten deu minuts per l'assaig i ahir ja hi va haver marro amb en Pawel».

Falten pocs dies perquè el cavaller Tirant lo Blanc comenci una campanya que el portarà de l'escenari del Romea al del Rialto, en una aventura escènica realitzada en coproducció entre el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya i el seu homòleg de la Generalitat valenciana. Josep M. Benet i Jornet ha realitzat la versió teatral de la novel·la de Joanot Martorell; la direcció ha estat encarregada al polonès instal·lat a Catalunya Pawel Rouba, i en l'obra intervenen actors catalans i valencians.

El projecte d'escenificació de la novel·la parteix, segons Herman Bonnin, director del Centre Dramàtic català, de la voluntat d'aquest de desenvolupar una dramaturgia de nova planta cada temporada a partir de personatges relacionats amb la nostra història literària. Així, si la temporada passada va ser el mite de don Joan, i la seva posada en escena va donar peu a la col·laboració de Jérôme Savary i Quim Monzó, aquest any la figura triada va ser el Tirant lo Blanc. «Una de les feines d'un teatre públic —diu Bonnin—, creiem que original, és portar aquests tipus d'obres a escena, encara que no



Gilbert Bosch com a Tirant

hagin estat prèviament adaptades».

Durant els preparatius de l'obra, en converses entre Antonio Díaz Zamora, director del Centre Dramàtic de la Generalitat Valenciana, i Herman Bonnin, es va arribar a l'acord de fer l'obra en coproducció. Bonnin destaca la facilitat amb què es va arribar a l'acord i l'interès demostrat per la Generalitat valenciana i per Carme Alborch. «Jo tinc un gran desig —diu— que aquesta col·laboració sigui fructífera, i es pugui repetir».

Per a la direcció de l'espectacle, Bonnin va pensar de seguida en Pawel Rouba, de qui va descobrir que el Tirant era la seva Bíblia. Rouba va néixer a Polònia el 1939, i es va formar teatralment en la Companyia Nacional Polonesa de Pantomima, amb Henry

Tomazewsky. Amb aquesta companyia recorre el món fins que, el 1973, al seu pas per Catalunya, imparteix uns cursos de pantomima com a professor convidat, a l'Institut del Teatre, llavors dirigit per Bonnin. Des d'aquell moment, Pawel Rouba ha residit pràcticament a Catalunya, encara que ha participat en obres i ha impartit cursos en diferents ciutats europees, o ha col·laborat amb figures com Marcel Marceau, Núria Espert, o el cineasta Andrej Zulawski.

A més de tenir el *Tirant lo Blanc* com a llibre de capçalera, Rouba és un profund coneixedor de l'Edat Mitjana i de la *Comedia dell'Arte*, i durant anys, havia estat donant voltes a les possibilitats de portar la novel·la a escena. Ell mateix diu que «era una fantasia meua que em pensava que mai no realitzaria». L'oferta del Centre Dramàtic va suposar l'oportunitat de fer realitat la seva idea i, al mateix temps, de dirigir un muntatge per primera vegada a Catalunya, on només havia alternat la interpretació amb l'ensenyament. «Fer una cosa en teatre —explica— en una terra culturalment tan diferent de la meua és una feina difícil, però també és grata, perquè pots descobrir-ne molts aspectes a fons».

Al mateix temps, l'elecció de Pawel Rouba era també una justificació de la transposició de la literatura al teatre i el director polonès ha fet una reinterpretació teatral del Tirant amb una concepció molt visual de l'obra. Rouba diu que l'espectacle «té molt de moviment, però això no vol dir que el text quedi en segon pla. A més, si llegeixes l'obra, hi estàs tres hores, que és el mateix que dura la representació». Rouba també ha dit que es veia com un naufrag, a l'hora d'encarar-se amb tota la part administrativa i d'organització del projecte, i s'ha vist sorprès per l'ajut i el suport total que li ha donat el Centre Dramàtic.

Per a l'adaptació de la novel·la, el primer nom en que es va pensar va ser Ferran Torrent. El director del CDGC explica que «va haver-hi uns contactes molt bons, però ell estava immers en aquells moments en altres aventures literàries, i potser també tenia un cert

respecte pel fet teatral, i per l'envergadura del *Tirant*. Immediatament després, es va contactar amb Josep M. Benet i Jornet, de qui la *Història del virtuós cavaller Tirant lo Blanc* es va convertir en la vint-i-quatrena peça teatral escrita.

Benet ha realitzat un treball important, i no ha centrat la seva adaptació en una part de la novel·la, sinó que recull l'itinerari del cavaller, des de Bretanya fins a Constantinoble, i contempla tota l'aventura i el viatge iniciàtic de Tirant. Josep Palàcios i Xavier Lamuela han actuat com a assessors lingüístics, i durant els assajos, amb la participació dels actors valencians, s'han readaptat girs i vocables, i algunes paraules usuales en el valencià que tenen un grau més alt de puresa lingüística s'han incorporat al llenguatge de l'obra.

Rouba va proposar d'encarregar l'escenografia a un altre polonès, Jerzy Lawacz, que actualment treballa a Berlín. La seva aportació ha estat una recreació estilitzada de l'entorn medieval, treballant amb materials nobles i reconstruint elements tan importants com les armes o els estris de batalla. L'escenografia, obligada en part per l'escassa amplada de l'escenari del Romea, s'estructura en un sentit vertical, amb unes taules que permeten recrear diferents nivells: l'escala feudal, els accidents terrenals, o els diferents països de la Mediterrània.

Molts dels actors que intervenen en l'obra han estat alumnes de Pawel Rouba a l'Institut del Teatre, i tots ells són molts joves. «Tinc molta esperança en el públic jove —diu— perquè aquesta és una obra molt vital, amb molt de moviment... a l'Edat Mitjana es moria abans i, per tant, els personatges són tots molt joves».

Gilbert Bosch és l'encarregat de donar vida al cavaller virtuós, i és l'únic actor que Rouba reconeix que ja fa temps que el tenia en ment per encarnar el personatge. Altres personatges importants són la Viuda Reposada, que interpreta Gemma Beltran, Plaerdemavida, encarnada per Lluïsa Castell, o la Carmesina, que fa Mercè Pons.

Per al treball amb els actors, Pawel Rouba ha donat molta importància al coneixement de l'art marcial, en el sentit que aquest té de sistema educatiu total, i no només de lluita. Per això, s'ha utilitzat també la tècnica japonesa de l'*aikido* que, encara que no s'empra directament a l'escenari, és utilitzada per Rouba com a pauta per al moviment dels actors. □



NOVETATS en LLIBRES

edicions 62 s/a

PER A LA BONA GENT

Salvador Espriu
L'Escorpí/Poesia, 111. 96 pàgines.

El darrer llibre que va escriure el nostre gran poeta, ara publicat en edició de butxaca.



Editorial Laia

LA SANTA

Antònia Vicens
Col·lecció El Mirall i El Temps. 104 pàgines.

La història d'una adolescent que descobreix com és la vida.



LLIBRERIA TRES I QUATRE

ELS VIVES: UNA FAMÍLIA DE JUEUS VALENCIANS

Angelina García
La Unitat 120.

Una valuosa aportació al coneixement de la vida i l'obra de la minoria jueva conversa en la societat valenciana.

EDITORIAL EMPURIES

EL LLORO, EL MORO, EL MICO I EL SENYOR DE PUERTO RICO

Ramon Barnils, Quim Monzó, Jordi Vendrell
Col·lecció Tros de Paper, 27

Entrevistes amb el Pare Batllori, Albert Boadella, Dom Maur M. Boix, Pere Calders, Xavier Domingo, M. Ibáñez Escofel i Josep Termes.



GREGAL LLIBRES consorci d'editors valencians s.a.

HISTÒRIES DE CEMENTERI

Bradbury, Lovecraft, Poe, i Williams.
Gregal Juvenil, núm. 15



LA GALERA, S. A., EDITORIAL

CRONOS

Novel·les del Segle XX per a la butxaca de la gent jove.
Volums d'11 x 18 cm. Enquadernació rústica i plastificada.

16 títols publicats.

Edicions B BROMERA

CENDRES

Josep Franco-Il·lustracions E. Solbes
Col·lecció Alfabet, 1

Un llibre per a esperits àvids de subtileses.



curial

LA DONA EN FRANCESC EIXIMENIS

David J. Viera amb Jordi Piqué
Biblioteca de Cultura Catalana, 66



ENCICLOPÈDIA CATALANA

DICCIONARI JURÍDIC CATALÀ

Un volum de 14 x 21. 480 pàgines.
De venda en llibreria.

«Els diccionaris de l'Enciclopèdia».



EDITORIAL TRES I QUATRE

OBRA COMPLETA VOLUM 6, TEATRE I FESTA I

Manuel Sanchis Guarner
La Unitat, 113

Reculls de tres treballs fonamentals: *Cançonet valencian de Nadal, El Cant de la Sibilla, Les Falles, la Festa Major de València*, a més d'altres articles i notes.